

ODPADY NIEBEZPIECZNE

PODSTAWY PRAWNE KLASYFIKACJI. IDENTYFIKACJA ODPADÓW NIEBEZPIECZNYCH I ICH ŹRÓDEŁ. TRANSPORT ODPADÓW NIEBEZPIECZNYCH ZGODNIE Z PRZEPISAMI O PRZEWOZIE MATERIAŁÓW NIEBEZPIECZNYCH.

PODSTAWY PRAWNE KLASYFIKACJI ODPADÓW NIEBEZPIECZNYCH

Termin "**odpady niebezpieczne**" zdefiniowany został w art. 3 pkt. 5a ustawy z dnia 31 stycznia 1980r. "o ochronie i kształtowaniu środowiska" (Dz. U. Nr 49 z 1994r., poz. 196 z późniejszymi zmianami) [U.31.01.80], w nawiązaniu do definicji odpadów podanej w pkt. 5:

pkt. 5. Odpady "to zużyte przedmioty oraz substancje stałe, a także nie będące ściekami substancje ciekłe, powstające w związku z bytowaniem człowieka lub działalnością gospodarczą, nieprzydatne w miejscu lub czasie, w którym powstały i uciążliwe dla środowiska."

pkt. 5a. Odpady niebezpieczne "to odpady, które ze względu na swoje pochodzenie, skład chemiczny, biologiczny, inne właściwości lub okoliczności stanowią zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzkiego lub środowiska przyrodniczego, objęte (...) listą Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa."

Lista, o której mowa w pkt. 5a ogłoszona została Rozporządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 3 sierpnia 1993r. w sprawie ustalenia listy odpadów niebezpiecznych (Dz. U. Nr 76 poz. 362) [RMOŚZNiL.03.08.93]. Delegacja ustawowa do wydania tego rozporządzenia zawarta została w art. 53f [U.31.01.80].

Art. 54 ust. 3 [U.31.01.80] stwierdza: "sposób usuwania i unieszkodliwiania odpadów grożących skażeniem lub zakażeniem i innych szczególnie szkodliwych dla środowiska wymaga uzgodnienia" z wojewodą, co w praktyce oznacza konieczność uzyskania odpowiedniej decyzji uzgadniającej, wydanej przez wydział ochrony środowiska urzędu wojewódzkiego właściwego dla miejsca powstania lub unieszkodliwiania odpadów".

Wymienione grupy odpadów zdefiniowane zostały w § 1 pkt. 4, 5 i 6. Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 września 1980r. w sprawie ochrony środowiska przed odpadami i innymi zanieczyszczeniami oraz utrzymania porządku w miastach i wsiach (Dz. U. Nr 24 poz. 91) [RRM.30.09.80].

Zgodnie z podanymi definicjami:

odpady grożące zakażeniem - to odpady zawierające drobnoustroje chorobotwórcze,

odpady grożące skażeniem - to odpady zawierające substancje promieniotwórcze,

odpady szczególnie szkodliwe dla środowiska - to odpady zawierające substancje uznane przez Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej za trucizny lub środki szkodliwe.

Rozporządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 28 grudnia 1963r. w sprawie wykazu trucizn i środków szkodliwych (Dz. U. Nr 2 z 1964r. poz. 9, z późniejszymi zmianami) [RMZiOS.28.12.63] zawiera wykaz 66 substancji zaliczonych do trucizn oraz 192 substancji zaliczonych do środków szkodliwych.

Kolejnym aktem prawnym zawierającym klasyfikację odpadów jest Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 17 grudnia 1996r. zmieniające rozporządzenie (z dnia 27 grudnia 1993r. - Dz. U. Nr 133, poz. 638 z późniejszymi zmianami) w sprawie opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska i wprowadzanie w nim zmian (Dz. U. Nr 154, poz. 747) [RRM.17.12.96], - zawierające w "Załączniku Nr 3." - "Rodzaje składowanych odpadów objętych opłatami oraz jednostkowe stawki opłat" podział na 4 grupy (163 rodzaje) z uwagi na zróżnicowanie stawek jednostkowych za składowanie odpadów:

- 62 rodzaje odpadów zaliczone do grupy I - 73,73 PLN/ 1 Mg,
- 45 rodzajów odpadów zaliczonych do grupy II - 27,65 PLN/ 1 Mg,
- 36 rodzajów odpadów zaliczonych do grupy III - 9,21 PLN/ 1 Mg,
- 20 rodzajów odpadów zaliczonych do grupy IV - 5,54 PLN/ 1 Mg.

Odpady I i II grupy uważane są za odpady toksyczne, niebezpieczne i szczególnie szkodliwe, natomiast odpady III i IV grupy za odpady szkodliwe i uciążliwe. Ten podział, nieformalny, jest najczęściej stosowany w zakresie oceny gospodarki odpadami i stanowi podstawę prowadzonego przez Instytut Gospodarki Odpadami wspólnie z Państwową Inspekcją Ochrony Środowiska monitoringu odpadów. Poszczególne rodzaje składowanych odpadów sklasyfikowane są pod względem jakościowym (jako zawierające określone związki chemiczne, lub jako pochodzące z określonego procesu produkcyjnego), a w niektórych przypadkach także ilościowym (minimalna zawartość %, lub stężenie mg/dm³ określonych substancji).

IDENTYFIKACJA ODPADÓW NIEBEZPIECZNYCH I ICH ŹRÓDEŁ

Ustawą z dnia 13 września 1996r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. Nr 132 poz. 622) [U.13.09.96] określone zostały zadania gminy, m.in. w zakresie usuwania i unieszkodliwiania odpadów komunalnych oraz wydawania zezwoleń na usuwanie, wykorzystywanie i unieszkodliwianie odpadów komunalnych. Gminy zostały zobowiązane również (art. 3 ust. 2 pkt. 7) do współdziałania "z właściwymi organami administracji rządowej w organizowaniu gospodarki odpadami niebezpiecznymi wydzielonymi z odpadów komunalnych". Zapis ten wskazuje na konieczność segregacji, będącą jedną z podstaw prawidłowej gospodarki odpadami.

Zawarta w art. 2 ust. 1 pkt. 2 definicja odpadów komunalnych jednoznacznie wyklucza z nich odpady niebezpieczne z zakładów opieki zdrowotnej i zakładów weterynaryjnych.

"Lista odpadów niebezpiecznych" ustalona rozporządzeniem [RMOŚZNiL.03.08.93] na pierwszej pozycji wymienia "odpady sanitarne ze szpitali, ośrodków medycznych i klinik", brak jest jednak wymienionych imiennie odpadów z zakładów weterynaryjnych, które można zakwalifikować do poz. 11 "inne odpady zakażone biologicznie bądź mogące być źródłem zakażeń".

"Lista" obejmuje łącznie 106 pozycji, 23 rodzaje odpadów określone zostały na podstawie branży lub procesu technologicznego, w którym zostały wytworzone, 29 rodzajów - wymienione imiennie, których identyfikacja nie powinna stanowić trudności, 52 rodzaje odpadów określono na podstawie

składu chemicznego (bez określenia wartości minimalnej) lub właściwości chemicznych, a 2 rodzaje jako materiał odpadowy biologiczny (poz. 12) lub chemiczny (poz. 40), powstający w badaniach naukowych o nieznanymi właściwościach. "Lista" ta zbieżna jest z rodzajami odpadów zaliczonych do grup I i II, wymienionych w "Załączniku Nr 3" do rozporządzenia [RRM.17.12.96], gdzie wymienione są "odpady sanitarne ze szpitali, ośrodków medycznych i klinik" (Lp. 53 - grupa I).

Pojawia się w tym miejscu problem, jakie kryteria zastosować, by określić zarówno źródła, w których mogą być wytwarzane inne niż wyżej wymienione w "Liście" odpady niebezpieczne, jak również kryteria selekcji odpadów niebezpiecznych z odpadów komunalnych.

Pomocnym dla ustalenia, innych niż wymienione w "Liście" [RMOŚZNiL.03.08.93], rodzajów działalności gospodarczej lub branż przemysłowych mogących być źródłem powstawania odpadów niebezpiecznych, jest Rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 13 maja 1995r. w sprawie określenia rodzajów inwestycji szkodliwych dla środowiska i zdrowia ludzi oraz ocen oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 52, poz. 284) [RMOŚZNiL.13.05.95].

§ 2 rozporządzenia wymienia 26 rodzajów inwestycji "szczególnie szkodliwych dla środowiska", dla których decyzja o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu (WZiZT) wymaga uzgodnienia z MOŚZNiL, natomiast § 3 podaje 86 rodzajów inwestycji "mogących pogorszyć stan środowiska", dla których decyzja o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu wymaga uzgodnienia z wojewodą. Dla obu rodzajów inwestycji wymagane jest opracowanie ocen oddziaływania na środowisko (OOS), które m.in. zawierają określenie ilości i rodzajów wytwarzanych odpadów. Gmina, jako organ właściwy dla wydania decyzji WZiZT, dysponuje egzemplarzem "oceny".

Kolejnym, a być może podstawowym, źródłem informacji o producentach odpadów niebezpiecznych winien być "rejestr działalności gospodarczej" prowadzony w gminie.

Artykuł 53d ustawy [U.31.01.80.] stwierdza, że "przewóz odpadów niebezpiecznych jest dokonywany zgodnie z przepisami o transporcie materiałów niebezpiecznych".

Zagadnienie to uregulowane zostało Rozporządzeniem Ministrów Komunikacji i Spraw Wewnętrznych z dnia 2 grudnia 1983r. w sprawie warunków i kontroli przewozu drogowego materiałów niebezpiecznych (Dz. U. Nr 67 z 1983r., poz. 301, z późniejszymi zmianami) [RMKiSW.02.12.83], które zostało wydane na podstawie ratyfikowanej przez Polskę "Umowy europejskiej dotyczącej międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych" (zwanej w skrócie ADR) (Dz. U. Nr 35 z 1975r., poz. 189 z późniejszymi zmianami) [ADR].

Doświadczenia kontrolne autora wskazują, że większe zakłady, posiadające własne służby ochrony środowiska i objęte od lat obowiązkiem sprawozdawczości w zakresie ochrony środowiska, gdzie powstają znaczne ilości odpadów przemysłowych, znane są organom kontrolnym i administracji państwowej. Obok nich występują w gminach potencjalne źródła powstawania odpadów niebezpiecznych w małych jednostkach budżetowych oraz jednostkach organizacyjnych prowadzących działalność gospodarczą.

Jak zidentyfikować te źródła przedstawiają poniższe przykłady:

Ujęte w poz. 1 "Listy" [RMOŚZNiL.03.08.93] - **"odpady sanitarne ze szpitali, ośrodków medycznych i klinik"** - mogą powstawać również w gminnych ośrodkach zdrowia, prywatnych gabinetach lekarskich, stomatologicznych, analitycznych oraz domach opieki społecznej.

"Odpady z rzeźni i przemysłu mięsnego" (poz. 6) powstają w małych ubojniach i masarniach.

"Inne odpady zakażone biologicznie bądź mogące być źródłem zakażeń" (poz. 11) mogą pochodzić z zakładów weterynaryjnych, a także znajdować się na placach składowych zakładów utylizacyjnych.

"Odpady z procesów garbowania skór" (poz. 13) powstające w małych, czasem nawet nie zarejestrowanych warsztatach, a zwłaszcza ścieki przemysłowe z tego procesu w poważnym stopniu zakłóciły pracę miejskiej oczyszczalni ścieków w Nowym Targu, woj. nowosądeckie.

Kolejna poz. 14 - **"zepsute lub przeterminowane artykuły spożywcze oraz pasze"** - mogą pochodzić z małych sklepów lub punktów sprzedaży oraz z hurtowni.

"Przeterminowane lub wycofane ze stosowania środki farmaceutyczne i leki" (poz. 16) mogą pojawiać się w aptekach i hurtowniach leków, szpitalach i domach opieki społecznej.

"Przeterminowane lub wycofane ze stosowania kosmetyki" (poz. 20) - można znaleźć nie tylko w sklepach i hurtowniach chemii gospodarczej lecz również w aptekach i hurtowniach farmaceutycznych.

Poz. 23, 24 i 25 obejmują różne rodzaje odpadów powstające przy **chemicznym zabezpieczeniu drewna**, związanym z popularnym na terenach podgórskich chałupnictwem, obejmującym wytwarzanie m.in. "europalet" i "podestów". Sposób wykonywania konserwacji drewna przez chałupników w woj. nowosądeckim, zaobserwowany przez autora, budzi wprost grozę. W trakcie tych prac wykonawcy nie stosują żadnych zabezpieczeń osobistych i otoczenia, a konserwację prowadzą na polach lub przy drogach w oddaleniu od budynków mieszkalnych, "bo, panie, to strasznie śmierdzi".

Odpady niebezpieczne, związane ze **stosowaniem produktów ropopochodnych** (poz. 26, 27, 28, 29, 30 i 31) powstają nie tylko na stacjach paliw. Ich źródłem mogą być również warsztaty naprawcze samochodów i maszyn rolniczych, oraz składnice złomu, zwłaszcza "auto-złomy", gdzie spotkać można także wymienione w poz. 60, 61 i 62 **"zużyte filtry olejowe i powietrzne"; "katalizatory, (...)"; "akumulatory elektryczne, (...)".**

"Zawartość łapaczy tłuszczów" (poz. 30) może występować także w gastronomii - restauracjach, hotelach, pensjonatach, domach wczasowych, szpitalach, domach opieki, zakładach przetwórstwa żywności i zakładach utylizacyjnych.

Zakłady fotograficzne, a także gabinety rentgenowskie to potencjalne źródła odpadów wymienionych w poz. 36, 37 i 39 **"chemikalia i materiały fotograficzne"**.

Wymienione w poz. 37 **"inne przeterminowane lub wycofane ze stosowania chemikalia"** mogą pojawić się nie tylko w laboratoriach i hurtowniach chemii gospodarczej, lecz również w szkołach.

"Odpady z powierzchniowej obróbki metali (...)" i **"osady poneutralizacyjne z galwanizerni, trawialni, fosforanowni"** (poz. 58 i 59) wytwarzane są w różnorodnych "zakładach galanterii metalowej" łącznie z **"odpadami zawierającymi cyjanki (...)"**- poz. 81.

"Odpady azbestu, odpady azbestocementowe i inne odpady zawierające azbest" (poz. 96) to nic innego jak ściągnięty z dachów podczas remontów eternit, a **"odpady zawierające rtęć lub związki rtęci"** (poz. 73) to zużyte świetlówki, także te pochodzące z urzędu gminy, domu kultury, szkoły i ośrodka zdrowia.

Omówione wyżej przykłady nie wyczerpują w pełni listy rodzajów odpadów niebezpiecznych i ich źródeł, jakie mogą wystąpić na terenach administrowanych przez gminy wiejskie.

Porównanie wybranych rodzajów odpadów z "Listy odpadów niebezpiecznych" [RMOŚZNiL.03.08.93] z omówionymi w opracowaniu klasyfikacjami odpadów i materiałów niebezpiecznych oraz inwestycji szkodliwych dla środowiska przedstawiono w załączniku nr 1.

Pomocnym do identyfikacji wytwórców odpadów niebezpiecznych w gminach może okazać się zestaw pytań:

1. Czy prowadzony w zakładzie rodzaj działalności (lub proces technologiczny) wymieniony został w "Liście odpadów niebezpiecznych" [RMOŚZNiL.03.08.93], w grupie I lub II "Załącznika Nr 3" [RRM.17.12.96] "Rodzaje składowanych odpadów objętych opłatami" lub wśród "inwestycji szkodliwych dla środowiska" [RMOŚZNiL.13.05.95]?
2. Czy stosowane są w zakładzie materiały niebezpieczne wymienione w wykazie -"Załącznik A" [ADR]?
3. Czy zakład posiada decyzję wojewody uzgadniającą sposób usuwania lub unieszkodliwiania odpadów szczególnie szkodliwych dla środowiska?

Odpowiedź "TAK" na pierwsze dwa pytania wskazuje na konieczność dokładnej i wnikliwej oceny, czy rzeczywiście w zakładzie powstają odpady niebezpieczne i w jaki sposób są zagospodarowywane.

Pytania takie należałoby stawiać w chwili rejestracji działalności gospodarczej, rozpatrywania wniosku o wydanie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu(WZiZT), czy też przy podpisywaniu umów na wywóz odpadów.

Oddzielny problem stanowią, pochodzące z gospodarstw domowych, odpady spełniające kryteria zaliczenia ich do odpadów niebezpiecznych. Pojawiają się w małych, czasem nawet śladowych ilościach, rozproszone dodatkowo w znacznej masie zwykłych odpadów komunalnych.

Rozwiązaniem może być wzór niemiecki.

Wprowadzono tam podział odpadów z uwagi na ich pochodzenie:

- z gospodarstw domowych i gospodarstw rolnych,
- z zakładów prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą;

oraz z uwagi na niebezpieczeństwo - na kategorie:

- odpady "zwykłe",
- odpady niebezpieczne (stanowiące ok. 10% odpadów komunalnych).

Dla odpadów zaliczonych do kategorii niebezpiecznych, pochodzących z gospodarstw domowych i gospodarstw rolnych - przyjęto nazwę **odpady "problemowe"**.

Gminy prowadzą zbiórkę odpadów "problemowych" w wyznaczone dni, kilka razy w roku, w określonych miejscach, obejmując nią m.in. stosowane w gospodarstwach domowych chemikalia, farby, lakiery, rozpuszczalniki (również puste opakowania po nich), zużyte akumulatory, lodówki zawierające freony, itp.

Harmonogram zbiórki, zwany potocznie "kalendarzem odpadów", z określeniem miejsca, terminu i rodzaju zbieranych odpadów problemowych, podawany jest poprzez ulotki i anonse prasowe do wiadomości społeczeństwa.

Ponadto zorganizowano komunalne, gminne i powiatowe stanowiska tzw. "doradców ds. odpadów", którzy udzielają porad mieszkańcom i jednostkom gospodarczym jak w sposób bezpieczny dla środowiska postąpić z odpadami niebezpiecznymi i nietypowymi.

PRZEPISY PRAWNE REGULUJĄCE TRANSPORT MATERIAŁÓW NIEBEZPIECZNYCH

Ratyfikowana przez Polskę w 1975r. "Umowa europejska dotycząca międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych" (Dz. U. Nr 35 z 1975r., poz. 189, z późniejszymi zmianami) [ADR] posiada dwa załączniki A i B.

Treść postanowień umowy [ADR] omówiona zostanie na podstawie opracowania: "Przewóz materiałów niebezpiecznych. Poradnik kierowcy" Tadeusza Pustego, Wydawnictwo Komunikacji i Łączności, Warszawa 1995r., stanowiącego nieformalne, a faktyczne źródło wiedzy dla służb ratowniczych i prewencyjnych Państwowej Straży Pożarnej, Policji i Państwowej Inspekcji Ochrony Środowiska.

Praca ta w następujący sposób definiuje pojęcie odpadów:

"Odpady to materiały, roztwory, mieszaniny lub przedmioty, które nie są przewidziane do bezpośredniego zastosowania (wykorzystania), ale są przewożone w celu ponownego ich użycia w procesie hałdowania, zniszczenia przez spalanie, itp."

Załącznik A zawiera klasyfikację wszystkich produkowanych na świecie materiałów niebezpiecznych, dzieląc je na 9 klas, a w ramach klas na punkty i grupy, oraz zasady ich oznakowania. Klasa i punkt charakteryzują materiał i rodzaj stwarzanego zagrożenia, a litera określa stopień natężenia tego zagrożenia.

Pod względem zagrożenia dla otoczenia w czasie magazynowania, załadunku, przewozu i wyładunku **materiały niebezpieczne** dzielą się na następujące klasy:

klasa 1. - materiały i przedmioty wybuchowe,

- klasa 2. - gazy sprężone, skroplone lub rozpuszczone pod ciśnieniem,
- klasa 3. - materiały ciekłe zapalne,
- klasa 4.1. - materiały stałe zapalne,
- klasa 4.2. - materiały samozapalne,
- klasa 4.3. - materiały wytwarzające w zetknięciu z wodą gazy zapalne,
- klasa 5.1. - materiały utleniające,
- klasa 5.2. - nadtlenki organiczne,
- klasa 6.1. - materiały trujące,
- klasa 6.2. - materiały budzące odrzę lub zaraźliwe,
- klasa 7. - materiały promieniotwórcze,
- klasa 8. - materiały żrące,
- klasa 9. - różne materiały i przedmioty niebezpieczne.

Znaczna część materiałów niebezpiecznych wymienionych w "Załączniku A" [ADR] została oznakowana czterocyfrowymi międzynarodowymi numerami identyfikacyjnymi tzw. numerami ONZ (Nr UN, Nr ONZ). Dodatkowo stosowany jest 2 lub 3 cyfrowy numer rozpoznawczy niebezpieczeństwa, w którym pierwsza cyfra oznacza klasę materiału, a pozostałe - inne zagrożenia, zgodne z numerami klas.

"Załącznik B" do umowy ADR określa ogólne i szczegółowe warunki przewozu materiałów niebezpiecznych, warunki techniczne, jakim winny odpowiadać pojazdy samochodowe przewożące te materiały, wymogi kwalifikacyjne kierowców, wymogi techniczne opakowań transportowych, a także warunki za- i wyładunku poszczególnych materiałów.

Warunki te dla ruchu krajowego zawarte są w Rozporządzeniu Ministrów Komunikacji i Spraw Wewnętrznych z dnia 2 grudnia 1983r. w sprawie warunków i kontroli przewozu drogowego materiałów niebezpiecznych (Dz. U. Nr 67 z 1983r. poz. 301 z późniejszymi zmianami) [RMKiSW.02.12.83].

Wymienione w "Załączniku A" [ADR] klasy 1, 2, i 7 są klasami ograniczonymi (limitatywnymi), tzn. do przewozu drogowego dopuszczone są tylko materiały imiennie w nich wymienione, inne, nie wymienione, nie mogą być przewożone.

Pozostałe klasy są klasami nieograniczonymi, tzn. materiały określone w tytułach klas i w nich wymienione imiennie są dopuszczone do przewozu drogowego na warunkach określonych w tych klasach.

Materiały nie wymienione imiennie w klasach 1 do 9 oraz materiały inaczej nie określone (**i.n.o.**) mogą być przewożone tylko za zezwoleniem Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej wydanym na wniosek nadawcy lub odbiorcy materiału.

Wniosek taki, dla materiałów nie wymienionych imiennie w "Załączniku A" [ADR], winien zawierać:

- charakterystykę materiału,
- jego zaszeregowanie do odpowiedniej klasy i punktu wg postanowień "Załącznika A",
- warunki opakowania i oznakowania materiału,
- informację producenta określającą właściwości decydujące o zaszeregowaniu do odpowiedniej klasy i punktu,
- pozytywną opinię o możliwości przewozu wydaną przez Ministra Gospodarki (a w odniesieniu do materiału promieniotwórczego kl. 7 - Prezesa Państwowej Agencji Atomistyki),
- certyfikat klasyfikacyjny wydany przez Instytut Przemysłu Organicznego w Warszawie.

Podstawowe wymogi zawarte w "Załączniku B" do umowy ADR są następujące:

Kierowca winien posiadać ukończony kurs kształcący w zakresie przewozu materiałów niebezpiecznych określonej klasy i w określonym rodzaju pojazdu (cysterny lub inne pojazdy) oraz legitymować się ważnym zaświadczeniem z przeszkolenia.

Pojazd powinien być oznakowany tablicami ostrzegawczymi barwy pomarańczowej, a cysterna tablicami ostrzegawczymi z numerami rozpoznawczymi niebezpieczeństwa i numerami rozpoznawczymi materiału oraz posiadać dodatkowe wyposażenie określone przepisami. Przewóz materiałów niebezpiecznych może być prowadzony tylko pojazdami posiadającymi ważne badania techniczne, wykonane przez upoważnionego diagnostę, dopuszczające do przewozu określonego materiału niebezpiecznego lub określonej klasy materiałów niebezpiecznych. Cysterny oraz inne zbiorniki transportowe winny posiadać aktualną decyzję specjalistycznego Kolejowego Dozoru Technicznego (KDT), dopuszczającą do przewozu materiałów niebezpiecznych.

Dokument przewozowy (dotychczas brak podstaw prawnych dla jego egzekwowania w ruchu krajowym) powinien zawierać:

- pełną nazwę materiału niebezpiecznego, zgodną z nazwą podaną w Załączniku A [ADR],
- numer rozpoznawczy materiału,
- klasę, do której należy przewożony materiał,
- punkt (w klasie), w którym wymieniona jest nazwa materiału,
- dodatkowe informacje, jeżeli są wymagane dla danego ładunku,
- liczbę sztuk przesyłki,
- całkowitą ilość przewożonego materiału,
- nazwy i adresy nadawcy i odbiorcy.

Instrukcja bezpieczeństwa jest dokumentem obowiązkowym, bez którego nie może być prowadzony transport materiałów niebezpiecznych. Powinna zawierać:

- nazwę i opis materiału, klasę i punkt, numer rozpoznawczy ONZ (jeżeli został nadany),

- rodzaj niebezpieczeństwa,
- środki ochronne, jakie należy zachować wobec przewożonego materiału,
- sposoby postępowania w sytuacjach awaryjnych (pożar, uszkodzenie opakowania, itp.),
- sposób neutralizacji,
- wykaz telefonów służb ratowniczych.

Obowiązek opracowania instrukcji spoczywa na producencie lub nadawcy materiału niebezpiecznego.

"Załącznik B" [ADR] określa również, szczegółowo dla klas, punktów i materiałów, maksymalne ilości dopuszczone do przewozu jednorazowo. Podaje również górną granicę "małych ilości", poniżej której przewożone ładunki zwolnione są w części lub całości z wymogów obowiązujących przy przewozie materiałów niebezpiecznych.

PODSUMOWANIE

Jak widać z powyższego opracowania przepisy prawne dotyczące klasyfikacji odpadów do grupy odpadów niebezpiecznych nie są precyzyjne, jednoznaczne i nie w pełni ze sobą spójne.

Zgodnie z art. 54 ust. 3 ustawy o ochronie i kształtowaniu środowiska [U.31.01.80] sposób usuwania i unieszkodliwiania odpadów grożących skażeniem lub zakażeniem, i innych szczególnie szkodliwych dla środowiska, wymaga uzgodnienia z wojewodą. W praktyce oznacza to konieczność uzyskania przez każdą jednostkę organizacyjną, w której powstają odpady, bez względu na ich ilość, lub która je unieszkodliwia, odpowiedniej decyzji uzgadniającej wydanej przez Wydział Ochrony Środowiska Urzędu Wojewódzkiego właściwego dla miejsca powstania, lub unieszkodliwiania odpadów. Obowiązek uzgadniania sposobu unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych nie budzi wątpliwości i jest zbieżny z rozwiązaniem prawnym zawartym w ustawie o utrzymaniu czystości i porządku w gminach [U.13.09.96], przewidującej wydawanie zezwoleń na usuwanie, wykorzystywanie i unieszkodliwianie odpadów komunalnych.

Z obowiązku uzgadniania sposobu usuwania odpadów niebezpiecznych powinny zostać zwolnione te jednostki, które dostarczają odpady, na podstawie podpisanych umów, do firm zajmujących się profesjonalnie ich zbiórką lub unieszkodliwianiem, posiadających wymagane przepisami prawa zezwolenia i uzgodnienia.

Na podstawie art. 53d ustawy o ochronie i kształtowaniu środowiska [U.31.01.80.] przewóz odpadów niebezpiecznych powinien być dokonywany zgodnie z przepisami o transporcie materiałów niebezpiecznych [RMKiSW.02.12.83]. "Lista odpadów niebezpiecznych" ustalona rozporządzeniem [RMOŚZNiL.03.08.93] stosuje nazewnictwo odpadów odmienne od klasyfikacji materiałów niebezpiecznych zawartej w "Załączniku A" [ADR]. Uniemożliwia to jednoznaczne zakwalifikowanie odpadów niebezpiecznych do właściwych klas i punktów "Załącznika A". Większość odpadów zawierających materiały niebezpieczne oznaczona jest jako **i.n.o.** Ich przewóz, zgodnie z przepisami, wymaga każdorazowo uzyskiwania przez zainteresowane jednostki szeregu zezwoleń i opinii.

Rozporządzenie [RMZiOS.28.12.63] zawierające wykaz trucizn i środków szkodliwych, nie podaje ich klasyfikacji zgodnej z "Załącznikiem A" [ADR].

Mając na uwadze wynikający z ustawy z dnia 26 czerwca 1974r. Kodeks Pracy (Dz. U. Nr 24, poz. 141, z późniejszymi zmianami) [U.26.06.74] (Rozdział V - nowelizacja z 1996r.) obowiązek ustalenia stopnia szkodliwości materiałów i procesów technologicznych, można się spodziewać wydania kolejnego rozporządzenia zawierającego wykaz niebezpiecznych substancji chemicznych. Wskazaniem byłoby opracowanie takiego wykazu w wiązaniu do obowiązujących, omówionych w tym opracowaniu klasyfikacji.

WNIOSKI

1. Kluczowym dla rozwiązania problemu odpadów niebezpiecznych jest wdrożenie skutecznych, odpowiednich dla poszczególnych rodzajów, technologii ich zagospodarowania, unieszkodliwiania lub składowania.
2. Kolejnym etapem winno być opracowanie wzorcowych procedur postępowania.
3. Organizowanie selektywnej zbiórki, bez rozwiązania powyższych dwóch zagadnień jest niecelowe, gdy nie będzie wiadomo, jak postępować ze zgromadzonymi odpadami niebezpiecznymi.
4. Edukacja społeczeństwa, propagowanie selekcji odpadów "u źródła", znajdzie akceptację społeczną tylko wtedy, gdy cały proces będzie właściwie zorganizowany.
5. Dla prowadzenia właściwej gospodarki odpadami, szczególnie niebezpiecznymi, uzasadnionym jest utworzenie stanowisk "doradcy ds. odpadów", w pierwszym etapie na szczeblu wojewódzkim.

PODSTAWOWE ZASADY BEZPIECZEŃSTWA PRZY SKŁADOWANIU I TRANSPORTOWANIU ODPADÓW (I INNYCH SUBSTANCJI) NIEBEZPIECZNYCH

1. Substancje niebezpieczne należy przechowywać w oryginalnych, lub, jeżeli to jest niemożliwe, w wyraźnie oznakowanych, atestowanych opakowaniach.
2. Miejsce magazynowania (składowania) winno być zabezpieczone przed dostępem osób postronnych i posiadać zabezpieczenia przed przedostaniem się substancji niebezpiecznej do środowiska.
3. Osoby stykające się z substancjami niebezpiecznymi muszą posiadać odpowiednie środki ochrony osobistej.
4. W miejscu składowania substancji niebezpiecznych winna znajdować się instrukcja określająca zasady bezpiecznego stosowania substancji, udzielania pierwszej pomocy, ich neutralizacji oraz alarmowania na wypadek sytuacji awaryjnych.
5. Odpady niebezpieczne, jak wszystkie odpady, należy w pierwszej kolejności wykorzystywać gospodarczo.
6. Odpady, których nie można wykorzystać gospodarczo likwiduje się, unieszkodliwia lub gromadzi w sposób zapewniający ochronę środowiska w miejscach na ten cel wyznaczonych w planach zagospodarowania przestrzennego.
7. Sposób usuwania i unieszkodliwiania odpadów grożących skażeniem (zawierających substancje promieniotwórcze), zakażeniem (zawierające drobnoustroje chorobotwórcze) i innych szczególnie szkodliwych dla środowiska (zawierające substancje uznane przez MZiOS za trucizny i substancje szkodliwe, oraz znajdujące się na liście odpadów niebezpiecznych MOŚZNiL) wymaga uzgodnienia z Wydziałem Ochrony Środowiska Urzędu Wojewódzkiego.

8. Przewóz odpadów niebezpiecznych prowadzić należy zgodnie z przepisami o przewozie materiałów niebezpiecznych.

WYKAZ WYBRANYCH AKTÓW PRAWNYCH ZWIĄZANYCH Z PROBLEMATYKĄ ODPADÓW NIEBEZPIECZNYCH

1. Ustawa z dnia 31 stycznia 1980r. o ochronie i kształtowaniu środowiska (Dz. U. Nr 49 z 1994r., poz. 196 z późniejszymi zmianami) [U.31.01.80].
2. Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 września 1980r. w sprawie ochrony środowiska przed odpadami i innymi zanieczyszczeniami oraz utrzymania porządku w miastach i wsiach (Dz. U. Nr 24, poz. 91) [RRM.30.09.80].
3. Rozporządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 3 sierpnia 1993r. w sprawie ustalenia listy odpadów niebezpiecznych (Dz. U. Nr 76, poz. 362) [RMOŚZNiL.03.08.93].
4. Rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 13 maja 1995r. w sprawie określenia rodzajów inwestycji szkodliwych dla środowiska i zdrowia ludzi oraz ocen oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 52, poz. 284) [RMOŚZNiL.13.05.95].
5. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 17 grudnia 1996r. zmieniające rozporządzenie (z dnia 27 grudnia 1993r. - Dz. U. Nr 133, poz. 638 z późniejszymi zmianami) w sprawie opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska i wprowadzanie w nim zmian (Dz. U. Nr 154, poz. 747) [RRM.17.12.96].
6. Rozporządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 28 grudnia 1963r. w sprawie wykazu trucizn i środków szkodliwych (Dz. U. Nr 2 z 1964r., poz. 9, z późniejszymi zmianami) [RMZiOS.28.12.63].
7. "Umowa europejska dotycząca międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych" (zwana w skrócie ADR) (Dz. U. Nr 35 z 1975r., poz. 189 z późniejszymi zmianami) [ADR].
8. Rozporządzeniu Ministrów Komunikacji i Spraw Wewnętrznych z dnia 2 grudnia 1983r. w sprawie warunków i kontroli przewozu drogowego materiałów niebezpiecznych (Dz. U. Nr 67 z 1983r., poz. 301, z późniejszymi zmianami) [RMKiSW.02.12.83].
9. Ustawa z dnia 13 września 1996r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. Nr 132, poz. 622) [U.13.09.96].
10. Ustawa z dnia 26 czerwca 1974r. Kodeks Pracy (Dz. U. Nr 24, poz. 141, z późniejszymi zmianami) [U.26.06.74].

WYBRANE POZYCJE LITERATURY

[1] "Ocena gospodarki odpadami niebezpiecznymi. Raport z cyklu kontrolnego przeprowadzonego w 1994r." - Państwowa Inspekcja Ochrony Środowiska - Główny Inspektorat Ochrony Środowiska - Warszawa 1995.

[2] Tadeusz Pusty "Przewóz materiałów niebezpiecznych. Poradnik kierowcy" - Wydawnictwo Komunikacji i Łączności - Warszawa 1995.

[3] Władysława Wilusz "Przepisy w zakresie gospodarki odpadami" - maszynopis - Kraków - kwiecień 1997r.

[4] Volrad Wollny - "Abschied vom Muell" - Goetingen 1992.

**PRÓBA PORÓWNANIA OMÓWIONYCH KLASYFIKACJI ODPADÓW
NIEBEZPIECZNYCH I ICH ŹRÓDEŁ NA PRZYKŁADZIE WYBRANYCH
RODZAJÓW ODPADÓW Z "LISTY ODPADÓW NIEBEZPIECZNYCH".**

Przykład I

[RMOŚZNiL.03.08.93] - "Lista odpadów niebezpiecznych"
poz. 3 "Odpady z przemysłu drożdżowego i spirytusowego"

[RRM.17.12.96] - Załącznik Nr 3

"Rodzaje składowanych odpadów objętych odpadami oraz jednostkowe stawki opłat"

Lp. 56 "Odpady z przemysłu drożdżowego" - grupa I

[RMOŚZNiL.13.05.95] - inwestycje (§ 2) szczególnie szkodliwe i (§ 3) mogące pogorszyć stan środowiska

§ 3 Pkt. 6) - "inwestycje w dziale przemysł spożywczy"

- i) "gorzelnie"

- j) "zakłady produkcji drożdży"

[RMZiOS.28.12.63] wykaz: (A) trucizn oraz (B) środków szkodliwych.

nie występuje etanol

[ADR] Załącznik A (wybrane)

Nr ONZ	Grupa materiałów	Klasa	Nr punktu i litera
1169	ekstrakty aromatyczne i ciekłe	3.	5a)b)c), 31c)
1170	etanol (alkohol etylowy) i jego roztwory wodne zawierające ponad 70% alkoholu	3.	3b), 31c)
1170	etanol (alkohol etylowy) w roztworze wodnym zawierającym ponad 24% do 70% alkoholu	3.	3b), 31c)
1986	alkohole zapalne trujące, i.n.o.	3.	17a)b), 32c)
1987	alkohole zapalne, i.n.o.	3.	2b), 3b), 31c)

Przykład II

[RMOŚZNiL.03.08.93] - "Lista odpadów niebezpiecznych"

poz. 73 "Odpady zawierające rtęć lub związki rtęci"

[RRM.17.12.96] - Załącznik Nr 3

"Rodzaje składowanych odpadów objętych odpadami oraz jednostkowe stawki opłat"

Lp. 1 "Odpady zawierające rtęć lub nieorganiczne jej związki (poza siarczkiem HgS) w ilości powyżej 0,005%" - grupa I

[RMOŚZNiL.13.05.95] - inwestycje (§ 2) szczególnie szkodliwe i (§ 3) mogące pogorszyć stan środowiska

§ 2 pkt 26 "inwestycje związane z produkcją lub wykorzystaniem rtęci"

[RMZiOS.28.12.63] wykaz (A) trucizn oraz (B) środków szkodliwych.

A poz. 56 "Rtęci związki, także organiczne, z wyjątkiem siarczku i chlorku rtęciowego (kalomel)"

B poz. 149 "Rtęć metaliczna"

[ADR] Załącznik A

Nr ONZ	Grupa materiałów	Klasa	Nr punktu i litera
1623	arsenian rtęciowy	6.1.	51b)
1624	chlerek rtęciowy (sublimat)	6.1.	52b)
1625	azotan rtęciowy	6.1.	52b)
1626	cyjanek potasowo - rtęciowy	6.1.	41a)
1627	azotan rtęciawy	6.1.	52b)
1629	octan rtęciowy	6.1.	52b)
1636	cyjanek rtęciowy	6.1.	41b)
2777	pestycyd zawierający rtęć, stały trujący	6.1.	45a)b)c)
2809	rtęć	8.	66c)

Przykład III

[RMOŚZNiL.03.08.93] - "Lista odpadów niebezpiecznych"

poz. 82 "Odpady zawierające związki fosforu (organiczne i nieorganiczne), w tym fosforiki metali"

[RRM.17.12.96] - Załącznik Nr 3

"Rodzaje składowanych odpadów objętych odpadami oraz jednostkowe stawki opłat"

Lp. 103 "Odpady zawierające organiczne związki fosforu"

[RMOŚZNiL.13.05.95] - inwestycje (§ 2) szczególnie szkodliwe i (§ 3) mogące pogorszyć stan środowiska

fosfor nie jest wymieniony imiennie, spełnia kryteria:

§ 2 Pkt. 7) "kombinaty chemiczne"

§ 3 Pkt. 5) "inwestycje w dziale przemysł chemiczny"

a) "zakłady produkujące chemikalia lub produkty chemiczne, nie wymienione w § 2 Pkt. 1"

[RMZiOS.28.12.63] wykaz (A) trucizn oraz (B) środków szkodliwych.

A poz.

- 34 "Fosforki metali"
- 35 "Fosfor biały w mieszaninach powyżej 2%"
- B poz.
- 71 "Fosforan trójortokrezyłu"
- 72 "Fosforu pięciobromek"
- 73 "Fosforu pięciochlorek"
- 74 "Fosforu pięciotlenek"
- 75 "Fosforu tlenochlorek"
- 76 "Fosforu trójbromek"
- 77 "Fosforu trójchlorek"

[ADR] Załącznik A (wybrane)

Nr ONZ	Grupa materiałów	Klasa	Nr punktu i litera
1360	fosforek wapniowy	4.3.	18a)
1381	fosfor biały lub żółty, suchy albo pod wodą lub w roztworze	4.2.	11a)
1397	fosforek glinowy	4.3.	18a)
1419	fosforek glinowo-magnezowy	4.3.	18a)
1432	fosforek sodowy	4.3.	18a)
1433	fosforki cynowe	4.3.	18a)
1714	fosforek cynkowy	4.3.	18a)
1805	kwas fosforowy	8.	17c)
1806	pięciochlorek fosforu	8.	11b)
1807	pięciotlenek fosforu	8.	16b)
1808	trójbromek fosforu	8.	12b)
1809	trójchlorek fosforu	8.	12a)
1810	tlenochlorek fosforu (chlorek siarczyny)	8.	12b)
2011	fosforek magnezowy	4.3.	18a)
2012	fosforek potasowy	4.3.	18a)
2013	fosforek strontowy	4.3.	18a)
2447	fosfor biały lub żółty stopiony	4.2.	22)

PRZYKŁADOWE RODZAJE ODPADÓW WYMIENIONE W POSZCZEGÓLNYCH KLASACH "ZAŁĄCZNIKA A" [ADR]

Klasa 1 - materiały i przedmioty wybuchowe

Nie wymienia odpadów. Przedmioty lub materiały zakwalifikowane do tej klasy, w przypadku pojawienia się wśród odpadów, wymagają interwencji saperów, a nie służb komunalnych czy ochrony środowiska.

Klasa 2 - gazy sprężone, skroplone lub rozpuszczone pod ciśnieniem

Nie wyróżnia odpadów. W pkt. 10 wymienia "pojemniki aerozolowe", w pkt. 11 "naboje z gazem sprężonym", a w pkt. 14 "nie oczyszczone próżne opakowania, które zawierały materiały kl. 2" - materiały te mogą znaleźć się w odpadach.

Klasa 3 - materiały ciekłe zapalne

Odpady, lub określenia zbiorcze obejmujące odpady, wymienione zostały w następujących punktach (przykładowo):

Nr ONZ	Grupa materiałów	Nr punktu i litera
1268	produkty naftowe i.n.o.	1a), 2a)b), 3b), 31c)
3295	węglowodory ciekłe i.n.o.	1a), 2a)b), 3b), 31c)
1993	materiał ciekły zapalny i.n.o.	1a), 2a)b), 3b), 5c), 31c)
1987	alkohole zapalne i.n.o.	2b), 3b), 31c)
1989	aldehydy zapalne i.n.o.	2b), 3b), 31c)
1224	ketony i.n.o.	2b), 3b), 31c)
3272	estry i.n.o.	3b), 31c)
3271	etery i.n.o.	3b), 31c)
1992	materiał ciekły zapalny trujący, i.n.o.	19a)b), 32c)
2924	materiał ciekły zapalny żrący, i.n.o.	26a)b), 33c)
"nieoczyszczone próżne opakowania po materiałach kl. 3"		71)

Klasa 4.1. - materiały stałe zapalne

Odpady, lub określenia zbiorcze obejmujące odpady, wymienione zostały w następujących punktach (przykładowo):

Nr ONZ	Grupa materiałów	Nr punktu i litera
1345	guma, odpady	1b)
1325	organiczne materiały stałe zapalne i.n.o.	6b)c)
2926	organiczne materiały stałe zapalne trujące i.n.o.	7b)c)
2925	organiczne materiały stałe zapalne żrące i.n.o.	8b)c)
3179	nieorganiczne materiały stałe zapalne trujące i.n.o.	16b)c)
3180	nieorganiczne materiały stałe zapalne żrące i.n.o.	17b)c)
"nieoczyszczone próżne opakowania po materiałach kl. 4.1."		51)

Klasa 4.2. - materiały samozapalne

Odpady, lub określenia zbiorcze obejmujące odpady, wymienione zostały w następujących punktach (przykładowo):

Nr ONZ	Grupa materiałów	Nr punktu i litera
1374	mączka rybna (odpady rybne) niestabilizowane	2b)
1386	wytłoki roślin oleistych do 1,5% wody	2c)
2217	wytłoki roślin oleistych pow. 1,5% wody	2c)
1364	odpady bawełny zaolejone	3c)
1373	tkaniny lub włókna pochodzenia zwierzęcego, roślinnego lub syntetycznego, i.n.o.	3c)
2002	celuloid, odpad	4c)
3088	materiał organiczny stały samonagrzewający się, i.n.o.	5b)c)
3183	materiał organiczny ciekły samonagrzewający się, i.n.o.	6b)c)
3190	materiał nieorganiczny stały samonagrzewający się, i.n.o.	16b)c)
3186	materiał nieorganiczny ciekły samonagrzewający się, i.n.o.	17b)c)
1376	tlenek żelazowy odpadowy	16c)
"nieoczyszczone próżne opakowania po materiałach kl. 4.2."		41)

Klasa 4.3. - materiały wytwarzające w zetknięciu z wodą gazy zapalne

Odpady, lub określenia zbiorcze obejmujące odpady, wymienione zostały w następujących punktach (przykładowo):

Nr ONZ	Grupa materiałów	Nr punktu i litera
2813	materiał stały reagujący z wodą i.n.o.	20a)b)c)
3148	materiał ciekły reagujący z wodą i.n.o.	21a)b)c)
3134	materiał stały trujący, reagujący z wodą i.n.o.	22a)b)c)
3130	materiał ciekły trujący, reagujący z wodą i.n.o.	23a)b)c)
3131	materiał stały żrący, reagujący z wodą i.n.o.	24a)b)c)
3129	materiał ciekły żrący, reagujący z wodą i.n.o.	25a)b)c)
"nieoczyszczone próżne opakowania po materiałach kl. 4.3."		31)

Klasa 5.1. - materiały utleniające

Odpady, lub określenia zbiorcze obejmujące odpady, wymienione zostały w następujących punktach (przykładowo):

Nr ONZ	Grupa materiałów	Nr punktu i litera
1479	materiał utleniający stały i.n.o.	27b)c)
3139	materiał utleniający ciekły i.n.o.	28b)c)
3087	materiał utleniający stały, trujący i.n.o.	29b)c)

3085	materiał utleniający stały, żrący i.n.o.	31b)c)
3099	materiał utleniający ciekły, trujący i.n.o.	30a)b)c)
3098	materiał utleniający ciekły, żrący i.n.o.	32a)b)c)
"nieoczyszczone próżne opakowania po materiałach kl. 5.1."		41)

Klasa 5.2. - nadtlenki organiczne

Nie wyróżnia odpadów. W odpadach mogą pojawić się "nieoczyszczone próżne opakowania po materiałach kl. 5.2." wymienione w pkt 31).

Klasa 6.1. - materiały trujące

Odpady, lub określenia zbiorcze obejmujące odpady, wymienione zostały w następujących punktach (przykładowo):

Nr ONZ	Grupa materiałów	Nr punktu i litera
1602	barwnik ciekły trujący i.n.o., lub półprodukt do barwnika, ciekły trujący i.n.o.	25a)b)c)
3143	barwnik stały trujący i.n.o., lub półprodukt do barwnika, stały trujący i.n.o.	25a)b)c)
2810	materiał organiczny ciekły, trujący, i.n.o.	25a)b)c)
2811	materiał organiczny stały, trujący, i.n.o.	25a)b)c)
3287	materiał nieorganiczny ciekły, trujący, i.n.o.	65a)b)c)
3288	materiał nieorganiczny stały, trujący, i.n.o.	65a)b)c)
3243	materiały stałe zawierające trujący materiał ciekły, i.n.o.	65b)
"nieoczyszczone próżne opakowania po materiałach kl. 6.1."		31)

Klasa 6.2. - materiały budzące odrazę lub zaraźliwe

Odpady, lub określenia zbiorcze obejmujące odpady, wymienione zostały w następujących punktach:

Nr ONZ	Grupa materiałów	Nr punktu i litera
2814	materiał zakaźny działający na człowieka	1), 2), 3b)
2900	materiał zakaźny działający tylko na zwierzęta	1), 2), 3b)
3291	odpad poszpitalny i.n.o.	4b)
"nieoczyszczone próżne opakowania po materiałach kl. 6.2."		11)

Klasa 7 - materiały promieniotwórcze

Nie wyróżnia odpadów.

Klasa 8 - materiały żrące

Odpady, lub określenia zbiorcze obejmujące odpady, wymienione zostały w następujących punktach (przykładowo):

Nr ONZ	Grupa materiałów	Nr punktu i litera
3260	materiał nieorganiczny stały, żrący, kwaśny, i.n.o.	16a)b)c)
3264	materiał nieorganiczny ciekły, żrący, kwaśny, i.n.o.	17a)b)c)
3261	materiał nieorganiczny stały, żrący, kwaśny, i.n.o.	39a)b)c)
3265	materiał organiczny ciekły, żrący, kwaśny, i.n.o.	40a)b)c)

3262	materiał nieorganiczny stały, żrący, zasadowy, i.n.o.	46a)b)c)
3266	materiał nieorganiczny ciekły, żrący, zasadowy, i.n.o.	47a)b)c)
3263	materiał organiczny stały, żrący, zasadowy, i.n.o.	55a)b)c)
3267	materiał organiczny ciekły, żrący, zasadowy, i.n.o.	56a)b)c)
1759	materiał stały żrący i.n.o.	65a)b)c)
1760	materiał ciekły żrący i.n.o.	66a)b)c)
2794	ogniwa elektryczne mokre napełniane kwasem	81c)
2795	ogniwa elektryczne mokre napełniane zasadą	81c)
2800	ogniwa elektryczne mokre nie wyciekające	81c)
3028	ogniwa elektryczne suche zawierające wodorotlenek potasu	81c)
"nieoczyszczone próżne opakowania po materiałach kl. 8"		91)

Klasa 9 - różne materiały i przedmioty niebezpieczne

Odpady, lub określenia zbiorcze obejmujące odpady, wymienione zostały w następujących punktach (przykładowo):

Nr ONZ	Grupa materiałów	Nr punktu i litera
3082	materiał zagrażający środowisku, ciekły, i.n.o.	11c)
3077	materiał zagrażający środowisku, stały, i.n.o.	12c)
"nieoczyszczone próżne opakowania po materiałach kl. 9"		21)

